

Hvordan er det at være 13 år og ikke turde gå uden for sin hoveddør eller deltage i venindeaftener? Mens livet og veninderne passerer forbi én i en rivende fart? Det kan opleves på tusinder af forskellige måder. I *Fodspor i sne* viser Pia Konstantin Berg én måde, nemlig Olivias. På den måde får forfatteren sagt noget afgørende om, hvad angst er, men som læser bliver man aldrig for alvor inviteret ind i angstens mørkeste sider.

Fodspor i sne er en bog om, hvad man gør, når bekymringer bliver til overbekymringer, når ønsket om at have styr på tingene vokser ud af ens hænder og bliver til et hjemmebygget fængsel. Inde i dette fængsel bliver skype med bedsteveninden det eneste vindue til omverdenen og livet i skolen. Olivia kæmper for at bevare kontakten og dynamikken i relationen til veninden, men hun bliver mere og mere bange for at blive perifer for hende. Hun skammer sig over sin angst og vil for alt i verden ikke afsløres – hverken af sine brødre eller af sine klassekammerater. Mens vi følger Olivia, trækker hun sig mere og mere ind i sig selv, i sikkerhed bag sit fængsel. Herfra kan hun sende sin mobiltelefon med tvillingebrødrene ud i sneen, så de kan filme den iglo, de gerne vil vise hende.

Inde i sit hjemmefængsel møder hun sin morfar, som er lammet af sorg over at have mistet sin kone. Og her danner de et særligt venskab, som vokser ud af morfars sorg og Olivias angst. Men efter nogle dage sammen bryder morfar et løfte, han altid har holdt over for mormor, og fortæller Olivia om mormors mørke sider. Det brudte løfte ender med at være den løftestang, Olivia har brug for, for igen at turde tage springet ud af huset og ind i livet med bedsteveninden og de andre fra klassen.

Som læser bliver man taget med ind i Olivias tankestrømme. Ind i hendes overvejelser om hvorvidt hun skal gå ud i haven med morfar eller ej. Det har den fordel, at man som læser får information om, hvordan et barn med angst ruminerer dagen lang. Omvendt inviteres man som læser ikke for alvor med ind i hendes ængstelige, rystende og dystre univers. Forfatterens gengivelser af Olivias tankestrømme bærer i høj grad præg af at være den voksnes (behandlers) modspil til Olivias ængstelige ruminationer. Tankestrømmene indeholder et voksent overblik og ikke mindst en ro, som for mig at se ikke er realistisk, når man er så plaget af angst, at man end ikke vover sig ud i haven for at se en iglo, som brødrene har bygget. Fortællingen ville have stået stærkere, hvis forfatteren i højere grad havde ladet Olivia *gøre og handle* angstens påbud i stedet for at komme med alle forklaringerne på, hvorfor hun gør som hun gør. Eksempelvis da Olivia vil skjule sine tårer for tvillingebrødrene, bliver vi involveret i forklaringen på, hvorfor hun løber ud af køkkenet, inden tårerne triller ned ad hendes kinder. Her havde situationen stået stærkere, hvis vi blot læste, at Olivia smuttede ud af køkkenet og mærkede tårerne presse sig på. Her glemmer *Fodspor i sne* så at sige, at den er en skønlitterær bog og ikke en fagbog om angst. Det har den konsekvens, at der ikke levnes plads til, at læseren kan undre sig, læse sig selv ind i Olivias handlinger, opdage nye måder at anskue tingene på, fordi muligheden står allerede skrevet der som forklaring. Der er ikke rigtigt plads til læseren i teksten. Det er ærgerligt.

I samspillet mellem morfar og Olivia er der derimod øjeblikke af intensitet; eksempelvis da Olivia viser morfar billeder på sin mobil og pludseligt, ved en fejl, kommer til at vise ham et billede af hende selv og mormor. Her går tiden i stå – også for læseren – og hvad der først ser ud til at skubbe morfar helt ud over kanten, viser sig at skabe et øjeblik af opvågnende nærvær fra hans side. Og hvor ville jeg ønske, at der havde været flere samspil mellem Olivia og hendes morfar af afgrundsdyb uro og klippefast kærlighed. Men relationen udvikler sig til at være trinvis udfordringer af Olivias angst, som minder mere om Trappestiger fra *Cool Kids*-programmet end om et forhold mellem en morfar og hans barnebarn. Og efterhånden falder alle brikker på plads for Olivia; selv mormor, der har båret på den tunge hemmelighed hele sit voksne liv, skjult den for sine børn, fremstår også som den sødeste, gladeste, kæreste mormor. Der er ingen løse ender, ingen plads til spørgsmål og undren eller mulighed for selv at binde knuder på enderne.

Og således bliver det i højere grad en omskrivning af bogen *Hjælp dit ængstelige barn* til en fortælling om en bestemt 13 årig pige, end det bliver en roman om Olivia, hvis angst har tvunget hende i fængsel bag hjemmets fire vægge. Og dermed inviteres læseren ikke med inden for i et univers, hvor der er uvished, angst, kærlighed og mange uforklarlige situationer.

Venskabet bliver Olivias vej ud af angstens klør. Men hvor ville det dog have været vidunderligt, hvis Olivia havde kunnet genkende mormors mørke sider og nærmest havde fået nogle brikker til at falde på plads ved morfars beretninger om deres liv sammen. I mormors ængstelige sind kunne der endelig have været et fortidens mysterium, som ikke kunne løses. Men det bliver glattet ud. Fortællingen om Olivia og hendes mormor bliver bundet sammen med en smuk sløjfe, hvor alt passer sammen og går op som en ligning. Det ærgrer mig, fordi livet og tilværelsen sjældent går op.

Når børn fejler noget alvorligt, en livstruende sygdom, eller når børn lider af angst eller skolevægring, er den mest instinktive reaktion fra de voksne omkring barnet at give barnet sikkerhed. Sikkerhed for at det nok skal gå, at lægerne gør, hvad de kan, at de nok skal klare det, hvis de bliver ved med at kæmpe sådan og tale åbent om angsten. Når vi voksne i vores iver forsøger at hjælpe børnene på denne måde, giver vi ikke plads til barnets tanker, overvejelser og følelser. Her går vi glip af to vigtige ting. For det første barnets mulighed for at udtrykke sine umiddelbare tanker, og for det andet for at lade barnet opdage, hvor megen uvished, mørke og tilfældighed, der er i verden og i vores tilværelse.

Mange teenagere og større børn, som kæmper mod en omsiggribende angst, ville kunne have glæde af at læse *Fodspor i sne* for måske at føle sig genkendt i Olivias skam over ikke at kunne komme ud af huset, i hendes enorme frygt for at blive hægtet af venskaberne og i kampen for at overvinde angsten. Forældre til børn og teenagere med angst vil med al sandsynlighed kunne genkende sig selv i Olivias forældres desperate forsøg på at hjælpe hende, og i morens dårlige samvittighed over ikke at kunne slå til på jobbet.

Alt i alt er *Fodspor i sne* en roman, der er skrevet på den gode ide og intention om at henvende sig netop til teenagere ramt af angst, og som vokser ud af stor viden om angst hos børn og unge. Men den mangler poetisk snilde, som ville give læseren mulighed for at kunne hoppe med ombord på Olivias sidste rejse med morfar.

Af Cathrine Kingo, psykolog

